

RIGSOMBUDSMANDEN I GRØNLAND

Til samtlige ministerier m.v.

Dato: 29. September 2022
Sagsnr. 2015 - 170

Indberetning fra Rigsgovernmentet i Grønland

Efterårssamlingen i Inatsisartut er startet

Fredag den 23. september 2022 startede efterårssamlingen i Inatsisartut med Formanden for Naalakkersuisut, Múte B. Egede's åbningstale (bilag 1). Børn og unge samt gode fremtidsmuligheder for disse havde et stort fokus i åbningstalen, hvor behandlingen af en mere tidssvarende og tilpasset børnelov blev trukket frem som et konkret initiativ på efterårssamlingen. Sundhedsvæsenets situation blev også berørt, og den aktuelle situation blev i åbningstalen beskrevet som: *"en ekstraordinær svær situation på grund af bemandingsudfordringer"*. På baggrund af de ting, der sker ude i verdenen, herunder krigen i Ukraine, blev vigtigheden af prioriteringer og styringen af økonomien samt sikkerhedssituationen også berørt. Naalakkersuisut vil fastholde en stram og bæredygtig styring af landskassens udgifter med henblik på en betryggende likviditet til uforudsete udgifter. Naalakkersuisut vurderer, at sikkerhedssituationen i verden stiller nye og øgede krav med hensyn til Grønlands sikkerhed, hvorfor formanden konkret kom ind på nødvendigheden af at *"... kigge på grundlaget for vores samarbejder vedrørende sikkerhed, herunder forsvarsaftalen fra 1951... Naalakkersuisut ønsker at arbejde for enten en tilføjelse til aftalen eller at der arbejdes for at lave en ny fælles aftale"*.

Naalakkersuisut giver forbrugerne en hjælpende hånd i dagligdagen

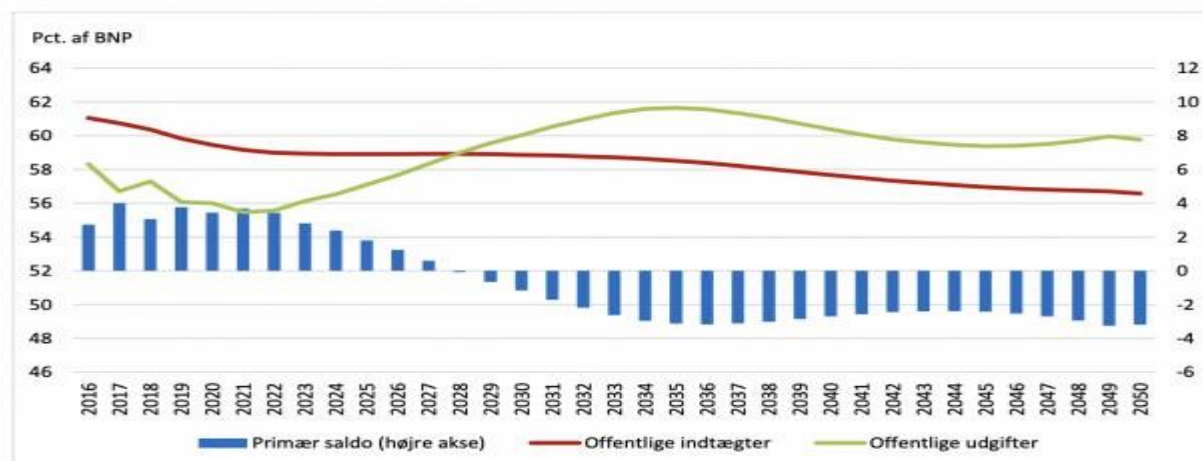
Naalakkersuisut griber nu ind med et tiltag, der skal modvirke prisstigningerne særligt på fødevarer. Konkret har Naalakkersuisut fået Finans- og Skatteudvalgets godkendelse til, at der indgås en aftale med Royal Arctic Line om nedsættelse af selskabets fragtpreiser. Aftalen går ud på, at oliepristillægget på nordgående fragt nedsættes for resten af 2022. Tiltaget er især målrettet køle- og frysecontainerne, som benyttes til import af madvarer. De reducerede priser indføres med tilbagevirkende kraft fra den 1. september 2022 for temperaturreguleret gods og for øvrigt gods pr. 1. oktober og vil gælde resten af året. Ved at indføre de reducerede priser med tilbagevirkende kraft omfattes også vinterforsyninger til bygder og yderdistrikter, som allerede er afsendt.

Økonomisk Råd i Grønland har fremlagt rådets årlige rapport

Formand for Økonomisk Råd i Grønland, Torben M. Andersen fremlagde torsdag den 22. september 2022 rådets årlige rapport med fokus på konjunkturudsigter, økonomisk politik og finanspolitisk holdbarhed. Overordnet set går det fortsat godt for økonomien i Grønland på trods af to år med coronapandemi og nu en krig i Ukraine. Der er lav ledighed og store infrastrukturprojekter, som vil holde gang i økonomien i de kommende år. Væksten ventes således at lande på ca. 1 pct. i 2023, lidt

lavere end i 2022. Mens Danmark og resten af Europa i øjeblikket oplever prisstigninger på op mod 10 pct., så ser de ud til at være langt lavere i Grønland. Økonomisk Råd vurderer i sin rapport om landets økonomi, at forbrugerpriserne vil være 3-4 pct. højere ved udgangen af 2022 og 2-3 pct. højere ved udgangen af 2023. Rådet påpeger det u hensigtsmæssige i at Naalakkersuisut har fremlagt et finanslovsforslag, der lægger op til et underskud på 70 mio. kr. i 2023 og 40 mio. kr. i 2024 på trods af, at der fuld blus under økonomien. Rådet hejser også et flag for, at der bør dannes et samlet overblik over de efterhånden mange vedtagne investeringer. Investeringerne betyder, at Grønlands gæld de kommende år forventes fordoblet fra 3,4 mia. kr. i 2021 til 6,8 mia. kr. i 2025. Overblikket skal også indeholde de store vedligeholdelsesefterslæb. De fleste projekter er store og vil derfor påvirke den samlede økonomiske aktivitet i samfundet vurderer rådet. Rådet påpeger i lighed med tidligere år, at der er brug for reformer af økonomien. Ifølge Økonomisk Råd er det nødvendigt, at politikerne får løst det såkaldte holdbarhedsproblem i økonomien ved hjælp af reformer. Ifølge rådets beregninger, vil underskuddet i landskassen årligt være på en mia. kr. i 2035 og frem, hvis ikke politikerne gør noget.

Figur 3.1. Udvikling i de offentlige indtægter og udgifter, og den primære saldo frem mod 2050

Note: De offentlige indtægter og udgifter er ekskl. nettorenteindtægter og -udgifter

Kilde: Økonomisk fremskrivning for Grønland, august 2022.

Her har Rådet tre konkrete løsningsforslag, der kan være med til at mindske holdbarhedsproblemet:

- Pensionsreform
- Uddannelsesreform
- Stram offentlig udgiftsstyring over en årrække.

Tasiilaq ramt af voldsom orkan med store ødelæggelser

Natten til den 25. september blev den østgrønlandske by Tasiilaq ramt af en ”piteraqa” (vejrphænomen med kold faldvind fra fjeldene) med vindstød op til 53 m/s. I alt blev ca. 47 borgere evakueret til andre steder i byen – 30 borgere blev evakueret til forsamlingshuset, mens andre blev placeret ved familiemedlemmer. På de sociale medier beskriver flere borgere, at denne ”piteraqa” har været usædvanlig voldsom, og der berettes om materielle skader på boliger, biler og joller. Partierne Naleraq, Siumut og IA vil arbejde for økonomisk hjælp til Tasiilaq.

Pensionselskabet SISA's halvårsrapport udviser et stort tab for selskabet

Den grønlandsk medlemsejede pensionskasse SISA, der leverer pensionsordninger til organisationer og erhvervsliv i Grønland, kom ud af første halvår med et tab på 727,0 mio. kr., mens selskabet i samme periode sidste år opnåede et afkast på 369,1 mio. kr. Overordnet er de samlede

pensionshensættelser i SISA faldet fra 4.821 mio. kr. ved udgangen af 2021 til 4.321 mio. kr. pr. 30. juni 2022.

Air Greenland og Icelandair vil øge samarbejdet

Icelandair og Air Greenland har underskrevet en hensigtserklæring om et øget strategisk samarbejde mellem de to luftfartsselskaber. Selskaberne ønsker at forbinde de to selskabers netværk, hvor Air Greenland har et omfattende netværk i Grønland mens Icelandair har et stort internationalt netværk. Målet for samarbejdet er at øge forbindelserne på deres markeder til, fra, via og inden for Grønland og Island.

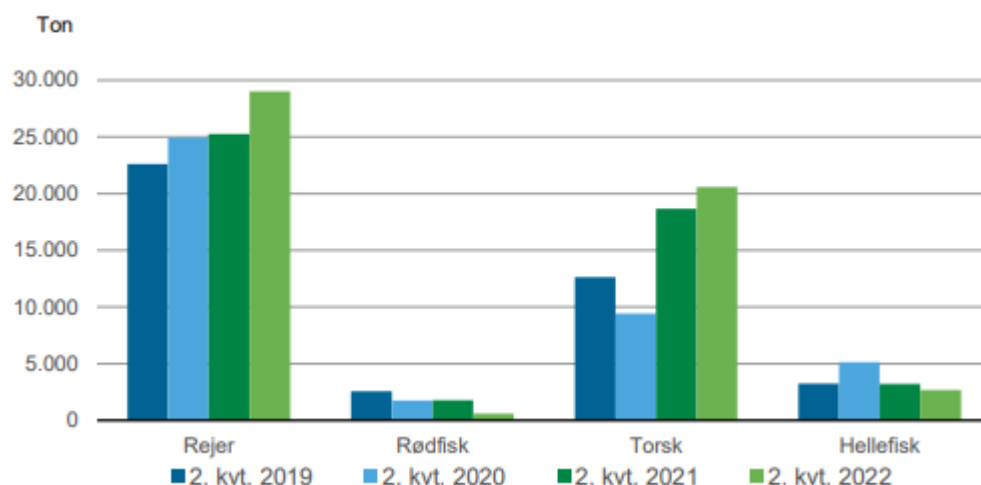
Flere selskaber udviser interesse for at investere i vandkraft

Departementet for Landbrug, Selvforsyning, Energi og Miljø har i en pressemeddelelse den 20. september 2022 meldt ud, at flere selskaber udviser interesse for at deltage i konkurrencen om at udnytte Grønlands største vandkraftpotentialer. Konkurrencen skal sikre, at Grønland kan indgå aftale med den investor, som har det bedste projekt, og som giver den bedste aftale for Grønland. Selve udvælgelsesprocessen starter først fra midten af 2023 og løber ind i 2024.

Det første halvår af 2022 har været godt for landets rejtrawlere

De nyeste tal fra Grønlands Statistik viser, at det havgående fiskeri fiskede cirka 29.000 tons rejer i første halvår eller ca. 15 pct. mere end i første halvår af 2021. De havgående fangster i perioden 2019-2022 er:

Fangstmængder af udvalgte arter i 1. halvår for perioden 2019-2022

De positive tal fra rejefiskeriet kommer samtidig med, at foreløbige tal viser, at priserne har været opadgående efter en årrække med fald. Rejer er den økonomisk set største eksportvare ud af Grønland.

Julie Præst Wilche

Rigsombudsmand